

ЄВРОПЕЙСЬКІ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ТРАНСФЕРУ НАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ ОСВІТИ

Красовська Ольга

*доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»
м. Рівне, Україна*

У сучасних умовах інтеграції світових освітніх систем вивчення міжнародного досвіду є надзвичайно важливим для України. Відсутність належної національної стратегії глобалізації освіти призводить до низького обсягу експорту освітніх послуг, неналежних темпів розвитку міжнародних освітніх програм і, відповідно, ускладнює ефективну інтеграцію вітчизняної освіти до загальноєвропейського та світового освітнього простору. Враховуючи, що багатоманіття культур, традицій, особливостей освітніх систем, є значним надбанням країн Європейського Союзу, першочерговим завданням є їх взаємозбагачення, а також стимулювання розвитку національних культур держав-членів Європейського Союзу.

Відкриті ринки праці, право громадян на вільне пересування в межах території Європейського Союзу з метою навчання чи працевлаштування створюють підґрунтя для визначення і формування знань, умінь, навичок, компетенцій та кваліфікацій, які б були універсальними для всіх країн ЄС, стверджує П. Кухарчук [3, с. 22]. Дослідження освітніх систем країн Європейського Союзу, спрямоване на виявлення сутності, головних напрямів та чинників, що зумовлюють спільні та відмінні риси у функціонуванні та розвитку освіти країн Європейського Союзу, дозволить:

- визначити майбутні стратегічні цілі освітніх систем, враховуючи спільні риси та національне різноманіття;
- визначити нові правові європейські нормативи, основні вміння, які необхідно набути з метою здійснення навчання впродовж усього життя;
- пристосувати європейські формальні та неформальні системи освіти до потреб суспільства, що ґрунтуються на компетентностях, та спрямувати на розвиток особистісної мотивації, критичного мислення та умінь вчитися;
- удосконалити розвинені освітні системи та розробити нові диференційовані стратегії;

– зберегти прозорість та взаємне визнання дипломів та свідоцтв про освіту, незважаючи на неоднорідність окремих освітніх систем на території Європейського Союзу.

Заходи, які забезпечують трансферність і транспарентність між нерівноцінними у минулому і рівнозначними нині напрямками освітньої підготовки — загальноосвітнім та професійно-технічним посприяли останні за часом реформи у низці європейських країн, які уможливили досягнення найвищих освітніх щаблів, включаючи інститути та університети, для випускників навчальних закладів професійно-технічного профілю. Вивчення досвіду управління та координації цілей і результатів роботи національних систем освіти Європейського Союзу (ЄС), намагання виявляти і впроваджувати найефективніші шляхи досягнення намічених цілей і результатів в Україні, дозволить ефективно реформувати систему освіти в нашій країні.

Вплив глобалізаційних освітніх процесів на сучасному етапі розвитку держави досліджено у працях провідних вітчизняних учених: А. Гальчинського, В. Лугового, В. Кременя, Є. Марчука, П. Сауха. Функціонування та розвиток регіональних систем освіти вивчали М. Дарманський, Г. Єльнікова, Л. Ващенко, П. Третяков. Здобутки та особливості механізмів управління системами освіти найбільш розвинених країн відображено у працях Н. Абашкіної, І. Зязюна, О. Локшиної, М. Лещенко, В. Лугового, І. Тараненка, Б. Мельниченка, І. Ковчиної, А. Власюка, С. Калашнікової, В. Олійника, В. Медведя, С. Майбороди, К. Корсака. Аналіз наукових джерел з теми дослідження вказує на відсутність комплексного вивчення трансферності управління освітою в Україні, поєднання академічного й практичного профілю навчання.

В останні роки ЄС доклав чимало зусиль до розширення європейського освітнього простору. Крім проведення проєктів на рівні ЄС, у галузі вищої та перед вищої освіти прийнято низку програмних документів. Два найважливіших з них Барселонська програма «Детальна робоча програма з досягнення цілей системи загальної та професійної освіти в Європі до 2010 р.» (2001 р.) і Копенгагенська «Декларація про посилену європейську кооперацію в галузі вищої та перед вищої освіти» (2002 р.), які визначають довгостроковий, стратегічний розвиток освіти і, зокрема, становлення європейського освітнього простору. Як стверджує Н. Авшенюк, який ґрунтується на таких трьох стратегічних цілях:

1. Підвищення якості і ефективності систем загальної та професійної освіти в ЄС у галузі середньої та професійної освіти досягнути найвищої якості для того, щоб у світовому масштабі Європу визнали еталоном якості і значущості своїх систем, а також установ загальної та професійної освіти.

2. Полегшений доступ до професійної освіти для всіх Системи загальної та професійної освіти у Європі будуть спільними на такому рівні,

що громадяни зможуть вільно пересуватися в межах цих систем і використовувати переваги їхнього різноманіття. Посвідчення кваліфікації, знань і навичок, які були отримані де-небудь у ЄС, дійсні скрізь у межах Співтовариства з метою освіти і підвищення кваліфікації. Крім того, громадяни Європи будь-якого віку мають доступ до навчання протягом усього життя.

3. Відкритість систем загальної та професійної освіти стосовно змісту Європа відкрита для взаємовигідного співробітництва з усіма іншими регіонами і повинна стати головною метою студентів, викладачів і дослідників з інших регіонів світу [1].

З метою виконання Програми прийнято «Декларація про посилену європейську кооперацію в галузі вищої та перед вищої освіти» з трьома пріоритетними напрямками, по кожному з яких створено робочу групу експертів:

1. Підвищення прозорості для компетенцій і кваліфікацій. Передбачається збільшення прозорості функціонування систем вищої та передвищої освіти, процесів і результатів вищої та передвищої освіти шляхом єдиних інструментів (Євро Біографія, Євро Паспорт), а також шляхом широкого надання інформаційно-консалтингових послуг. Для виконання останнього завдання створено спеціальні національні агентства. Крім того, планується розробити проект моделі Європейської структури кваліфікацій.

2. Забезпечення якості вищої та передвищої освіти. Розвиток спільної моделі, методики, критеріїв і принципів щодо забезпечення якості вищої та передвищої освіти.

3. Розвиток Європейської системи кредитів і обліку в галузі вищої та передвищої освіти. Розробка спільних принципів для оцінки і визнання того, чого працівник навчається в неформальному оточенні на інформаційному порядку, а також розвиток довічного інформаційно-консультативного супроводу, що поліпшує доступ до навчання протягом усього життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авшенюк Н. Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору. Науковий вісник ЧНУ. 2009. Вип. 468. URL : <http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Nvchu/PtP2009> (Дата звернення: 22.09.2024 р.).
2. Балабанов К.В. Основні тенденції розвитку освіти і науки в Європейському Союзі URL : www.nbuu.gov.ua/Portal/soc_gum/Prvs/2009_3/1047.pdf. (Дата звернення: 22.09. 2024 р.).
3. Кухарчук П. Управління освітою в країнах Європейського Союзу. *Теорія та методика управління освітою*. № 8, 2012. С. 22-35.
4. Матвієнко О.В. Розвиток систем середньої освіти в країнах Європейського Союзу: дис. ...доктора пед. наук : 13.00.01. Київ, 2005. 344 с

5. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навч. посібник. Рівне : Овід, 2012. 352 с.
6. Сисоєва С.О. Неперервна професійна освіта в контексті Болонського процесу. *Професійна освіта: педагогіка і психологія.* / за ред. Т. Левовицького, І. Зязюна; Ченстохова; Київ, 2007. Вип. 9. С. 49–56.
7. Сисоєва С.О. Болонський процес і концепція навчання протягом життя //Розвиток елінізму в Україні у XVIII–XXI ст. Маріуполь, 2007. С. 274–281.